

بررسی نظریات سرمایه اجتماعی در توسعه پایدار اجتماعی

امید رمضانی بروجنی، امیر حسین شبانی شهرضا

گروه شهرسازی، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران. omidramezani0693@gmail.com.
گروه شهرسازی، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران. amirhosein_shabani@yahoo.com.

چکیده

کاهش نابرابری در بهره‌مندی از منابع و امکانات جامعه، یکی از معیارهای اساسی توسعه پایدار به شمار می‌رود. این نابرابری باعث ایجاد اسکان غیر رسمی نوعی از سکونت در شهرها شده است. مشکلات فراوان این سکونتگاه‌ها برای توسعه پایدار شهری مدیران شهری را به فکر تغییراتی در این سکونتگاه‌ها انداخته است. سرمایه اجتماعی که به عنوان دارایی که میان اجتماعات این سکونتگاه‌ها جاری است، راه حل مناسب برای کاهش هزینه‌های عمومی و سازماندهی این محلات به شمار می‌آید. در این راستا بررسی نظریات سرمایه اجتماعی گامی موثر در مورد تحقق آرمانهای توسعه پایدار اجتماعی است. از این رو در تحقیق پیش رو که از نوع تحقیقات توصیفی - تحلیلی است انجام شده است و نظریات موثر در ۲ قرن گذشته در تأثیر سرمایه اجتماعی بر توسعه پایدار اجتماعی بررسی شده است. نتایج تحقیق حاکی از آن است سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار اجتماعی یک رابطه دوطرفه و مثبتی با یکدیگر دارند.

واژه‌های کلیدی

سرمایه اجتماعی، توسعه پایدار اجتماعی، توسعه پایدار شهری.

مقدمه

شهرها با متمرکز نمودن مردم در فضای محدود باعث ایجاد تجمع منابع و اجتماعات انسانی شدند که این متراکم سازی علاوه بر مزیت‌ها دارای معایب ناخواسته‌ای هم هستند که یکی از عیب‌ها ایجاد بخشی از شهر است که به صورت غیر رسمی به وجود آمده است و در آن اقشار کم درآمد زندگی می‌کنند که به موازات بخش رسمی شهر رشد می‌کنند و زمینه ساز جذب انواع آسیب‌های اجتماعی و ساخت و سازهای غیر مجاز می‌باشد.

این قسمت از شهر که به صورت غیر رسمی وجود دارد به مراکز ناپایداری‌های اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی تبدیل شده است، از طرفی دیگر توجه و برنامه ریزی در راستای توسعه شهری پایدار مستلزم توجه هم زمان به همه ابعاد موثر بر توسعه پایدار به صورت یکجا می‌باشد چرا که سیر تکوین تاریخی نظریه پایدار حاکمی از آن است که عدم توجه همزمان به همه‌ی ابعاد در اغلب موارد نتیجه‌ای جز ناپایداری نداشته است که این حاصل تجربه نظری و عملی یک قرن تلاش صاحب نظران و مجریان شهری است. ما در این تحقیق سعی داریم مفهوم پایداری اجتماعی را مورد بررسی قرار دهیم.

بدنه اصلی مقاله

۱-۱ سرمایه‌ی اجتماعی:

سرمایه‌ی اجتماعی، با وجود عمر کوتاهش، دارای دایره‌ی وسیعی از تعاریف و مفاهیمی چند سطحی و چند بعدی است که هر صاحب نظری به جنبه‌هایی از آن و گاه با تعابیر مخصوصی به من اشاره کرده است. گروهی آن را به معنای هنجارها و شبکه‌هایی که امکان مشارکت مردم در اقدامات جمعی به منظور کسب سود متقابل را فراهم می‌کند دانسته‌اند برخی دیگر از صاحب نظران سرمایه‌ی اجتماعی را مجموعه‌ای از روابط، تعاملات و شبکه‌های اجتماعی که در میان افراد و گروه‌های اجتماعی وجود داشته و موج گرمی روابط اجتماعی و تسهیل کنش اجتماعی می‌شود تعریف نمودند. جامعه‌شناسان معاصر برای بررسی کمیت و کیفیت روابط اجتماعی در جامعه از مفهوم سرمایه اجتماعی بهره‌جسته‌اند که در زیر به برخی از نظریات آنان می‌پردازیم.

۱-۱-۱ هانی فن

اصل این مفهوم در مقاله‌های توسط شخصی به نام هانی فن که در آموزش و پرورش ایالت ویرجینیای آمریکا خدمت میکرد به کار گرفته شد. از نظر هانی فن سرمایه اجتماعی شامل دارایی‌هایی است که در زندگی روزانه افراد وجود دارند، مانند حسن تفاهم، رفاقت و